



פרק י'

## חינוך לשוני

יחידה 25 | לומדים על הרבנית ברכה קאפח בדרך "הצבי עופרים"

יעל נדלר | מפקחת ארצית על החינוך הלשוני בחמ"ד

זהבה פלד | רכזת ארצית של תכנית "הצבי עופרים"

# לומדים על הרבנית ברכה קאפח בדרך "הצבי עופרים"

יעל נדלר, מפקחת ארצית על החינוך הלשוני בחמ"ד  
זהבה פלד, רכזת ארצית של תכנית "הצבי עופרים"

## פתח דבר

לדמויות המופת של החמ"ד נבחרו השנה זוג - הרב יוסף קאפח ורעייתו הרבנית ברכה קאפח, שכל אחד מהם קיבל בזכות עצמו את פרס ישראל: הרב קאפח על חקר היהדות, והרבנית קאפח על תרומה לחברה. זוג של תורה וחסד, אנשים שפועלים למען המדינה והחברה, מהם למדנו **הלכה למעשה** את משמעות דברי שמעון הצדיק שהיה משיירי כנסת הגדולה:

"הוא היה אומר: על שלושה דברים העולם עומד - על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים".

(פרקי אבות פרק א, משנה ב)

ביחידה זו נציג תהליך הוראה שאותו אפשר ליישם בלמידה על כל אחד מבני הזוג קאפח. להמחשת דרך העבודה נדגים את התהליך במפגש עם דמותה של הרבנית ברכה קאפח, אשר הקדישה את חייה לנתינה ולחסד.



## רציונל

המפגש עם דמות מופת מזמן רכישת ידע חדש על אודות קורותיה של הדמות, אישיותה, פועלה ותרומתה לחברה. מלבד זאת, חשוב לקשור את הנלמד לעולמם של הילדים ולבחון דרכים שבהן היבטים ערכיים יבואו לידי ביטוי בחיי הילדים ויוכלו להשפיע על מעשיהם והתנהגותם.

במסגרת שיעורי העברית מומלץ לעסוק בדמות המופת על פי עקרונות תכנית "הצבי עופרים". התכנית מציעה מודל הוראה חווייתי, ערכי ודידקטי לקידום מטרות תכנית הלימודים בחינוך הלשוני, בדגש על טיפוח ההבעה בכתב ובעל פה. רכיבי הלמידה המשמעותית באים לידי ביטוי לאורך התהליך (עמ"ר = ערך, מעורבות ורלוונטיות) כמו גם הזדמנות לפתח את תפקודי הלומד הנדרשים במאה ה-21.



## מבנה מהלך ההוראה

היחידה המוצעת מיועדת לרצף של 4-6 שיעורים, בהתאם לשיקול דעתם של המורים, וכוללת שני חלקים מרכזיים:

### חלק ראשון - הפקת מידע על אודות הדמות

הלמידה מתבצעת בעיקר באמצעות קריאה של טקסטים שונים: סיפורי זיכרונות, כתבות עיתונאיות, ביוגרפיה וכו'. אפשר לשלב הפקת מידע מצפייה במקורות חזותיים, כמו תמונות או סרטונים. בחלק זה משולבים משחקי תפקידים ופעילות להעשרת אוצר מילים.

### חלק שני - כתיבה

כותבים סיפורים בעקבות הנלמד. לאחר תהליך טיוט ושכתוב אפשר להצטרף לתחרות כתיבת הסיפורים המסורתית "מרוץ הצבי". במסגרת התחרות מתפרסמים באתר האינטרנט של החמ"ד סיפורים נבחרים.

11 מידע על תכנית הצבי עופרים באתר מינהל החינוך הדתי:

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Hemed/HinuchLeshoni/TochnitOfarim>

## מפגש וירטואלי

יחידת ההוראה והחומרים הנלווים יועברו בעז"ה במפגש וירטואלי סינכרוני. מטרת המפגש היא להדגים את המוצע ולהעשיר ברעיונות נוספים (על תאריך המפגש תפורסם הודעה מיוחדת).

באתר האינטרנט של החינוך הלשוני יפורסמו חומרים נוספים למורים ולתלמידים.

## הדגמת מהלך ההוראה - דמותה של הרבנית ברכה קאפח זצ"ל

### מטרות תוכן

1. טיפוח החסד, הנתינה והמעורבות החברתית לאור דמותה ופועלה של הרבנית ברכה קאפח, אשר שימת לב לחלשים ולמעוטי היכולת על צורכיהם השונים היו למפעל חייה.
2. יישום הערכים הנלמדים מדמותה של הרבנית ברכה קאפח בחיי היום-יום של התלמידים.

### מטרות וזיקה להישגים הנדרשים בתכנית הלימודים

- את מטרות היחידה בתחום השפה יקבע המורה בהתאם לגיל התלמידים, ידע קודם וכו'. יש להתמקד במטרה אחת בכל חלק, שלפיה תבצע הוראה מפורשת. חלק ראשון - המטרה תיקבע בזיקה להישג 4 או הישג 5 - תלוי בטקסט המרכזי הנבחר. חלק שני - המטרה המוצעת מתייחסת לכתיבת סיפור (הישג 2). מדדי איכות הכתיבה ייבחרו בזיקה להישג 3.

### סביבה לימודית

חשוב לשתף את התלמידים בהכנת סביבה לימודית בכיתה. התלמידים יכולים לאסוף מקורות מידע מגוונים (טקסטים, תמונות וכו') על אודות הרבנית קאפח, וכן להציג תוצרים שונים.



## מהלך ההוראה

### פתיחה - שיחת חימום

מטרה: ליצור סקרנות ועניין בקרב המשתתפים לקראת הנושא הנלמד ולעורר ידע קודם.

### רעיונות לשיחת חימום:

#### א. פתיחה באמצעות שיר

המורה יחלק לתלמידים את מילות השיר "אנשים טובים באמצע הדרך", מומלץ להשמיע את השיר.

התלמידים ישמעו את השיר, ויצטרפו לשירה כשמילות השיר בידיהם.

**למורה:** ההנחה היא כי השיר מוכר לילדים, ואפשר לערוך שיחה קצרה על המשמעות של "אנשים טובים" ועל סוגי המעשים שבהם ניתן להיטיב. אם לתלמידים אין היכרות מוקדמת עם השיר, מומלץ שלא לפתוח בו אלא להקדיש לו יחידת זמן עצמאית.

### שאלות לדיון

1. אילו מעשים טובים מוזכרים בשיר?
2. האם פגשתם אנשים טובים? מהם המעשים הטובים שעשו (עבור אחרים / עבורכם)?
3. האם גם אתם עשיתם "מעשים טובים" עבור אחרים?

### למורה:

בשיתוף התלמידים על אודות מעשים טובים שחוו או שעשו עבור אחרים, יש להדריך אותם לשלב פרטי מידע עיקריים כדי שאחרים יוכלו להבין את האירוע המסופר ואת השלכותיו. נקודות להבעה בע"פ: מה היה המעשה? מי עשה אותו? מי היה "המקבל"? מה היה הצורך? מה הייתה התגובה? איך הרגשתם?



## ב. עיסוק בערך "כוח רצון"

### נקודות לדיון

1. בירור המושג "כוח רצון" מתוך רלוונטיות לחיי התלמידים.
2. ההבדל בין הרצון לכוח הרצון.
3. הצגת הפתגם "אין דבר העומד בפני הרצון". הילדים יספרו מתוך ניסיונם איך הצליחו לממש רצון אישי. כמו כן, איך יפעלו כדי לממש את הרצון ולעשותו לכוח רצון. על ערך "כוח הרצון" נלמד מדבריה של הרבנית קאפח.  
"נתינה היא צדקה והטורח הוא החסד" (רש"י, מסכת סוכה).  
מעשיה של הרבנית קאפח הם שילוב של נתינה וחסד. הרבנית קאפח אומרת: "לא כל חסד שאדם עושה לזולת הוא חסד שנעים לבצע. לכן קוראים לזה חסד. לא עושים רק מה שנעים".  
מי שהכיר את הרבנית קאפח נוכח לדעת כי הכוחות הפיזיים העומדים לרשותו של אדם אינם מספיקים כדי לעסוק בהיקף הרחב של עשייתה. היא סברה כי דרוש כוח רצון עז לשם כך. "זה כוח הרצון", אמרה לנכדתה, "דעי לך, אפילו אם לפעמים לאדם אין כוח [פיזי], הרצון שלו מקים אותו, מריץ אותו".

בכוח רצון זה:

- ✓ טיפלה ב-30 קשישים במקביל
- ✓ העבירה שיעורי פרשת שבוע
- ✓ סייעה לנזקקים
- ✓ חילקה בגדים ומזון
- ✓ ארגנה חתונות
- ✓ השיגה ריהוט לדלים
- ✓ פתחה מעון לפעוטות
- ✓ הקימה קייטנה
- ✓ מצאה מקומות עבודה לרבים
- ✓ הקשיבה וייעצה בלב פתוח וחפץ

## חלק ראשון: קריאה - היכרות עם הרבנית קאפח

אחד ממאפייני תהליך ההוראה בדרך "הצבי עופרים" הוא פיתוח ההבעה בעל-פה באמצעות פעילות המחזה / משחקי תפקידים תוך העשרת אוצר המילים, לאחר קריאת הטקסט והבנתו.

מקורות מידע על הרב והרבנית קאפח אפשר למצוא בחומרים שנשלחו לבית הספר ובאתר האינטרנט של מינהל החמ"ד. הטקסטים נכתבו בידי בני משפחתה של הרבנית קאפח.

אפשר לבחור טקסט אחד או ליצור "פסיפס" של טקסטים קצרים המתאימים לגיל תלמידי הכיתה ומשקפים את דמותה של הרבנית, את מעשיה ופועלה לאורך שנים ואת גדולתה **כמורת דרך** לעשיית חסד ונתינה כאורח חיים. מפעליה נמשכים גם היום ומביאים תקווה ואור לאלפי נזקקים.

להלן שתי דוגמאות לתהליכי הוראה בדרך "הצבי עופרים" על אחד מסיפורי הזיכרונות שנכתבו על הרבנית קאפח.

אפשר לחלק את הכיתה לקבוצות ולתת לכל קבוצה לעסוק בטקסט קצר, או ליצור "פסיפס" של טקסטים ולהציג את כולם כמכלול לפני כלל הילדים.



## שיח בעקבות הקריאה נקודות מרכזיות (להבנת הטקסט):

- ✓ רקע משפחתי
- ✓ סקרנות הבת ברכה ורצונה ללמוד תורה
- ✓ דילמת האב: האם להתיר לבתו ללמוד בניגוד למקובל והחלטתו
- ✓ התמודדות עם קושי: כיצד להספיק את החלוקה עד כניסת השבת?
- ✓ פתרון: קימה לפנות בוקר ושיתוף פעולה - הסב היה מכין את הצרורות וברכה ובת דודתה היו מחלקות אותם לפונים.
- ✓ מה אפשר ללמוד מסיפור זה? על חשיבות לימוד התורה, אהבת האדם, התמדה, התחשבות בזולת, דאגה לעני, עזרה לכל דורש...

### אפשר להרחיב את הדיון במאפייני "סיפורי זיכרונות":

- ✓ מטרת הטקסט - שיתוף אישי.
- ✓ הסיפור עוסק באירועים מן העבר שנבחרו כראויים להיות מסופרים, ועוצבו לשונית בידי מחבר-מספר.
- ✓ מתארים אירועים מפתיעים, יוצאי דופן בדרך כלשהי, ולו רק מנקודת מבטו של המספר.
- ✓ לעתים יש רקע המכוון לתת הקשר.
- ✓ ישנה "נוכחות" של המספר בסיפור - קול המספר.
- ✓ בדרך כלל - מעורבות אישית של המספר.
- ✓ מסופרים בגוף ראשון.
- ✓ מבוססים על מציאות סובייקטיבית.
- ✓ הסיפורים כתובים בתמציתיות - אין התפתחות של רכיבי העלילה.
- ✓ יש יותר ציטוטים מדיאלוגים.

## טקסט 1 - ילדות בתימן

ברכה קאפא נולדה בשנת תרפ"ב (1922) בצנעא בירת תימן, אהרונה יוסף ונעמי צדוק. אביה היה סוחר בדים אחיד, ולשניים מאיה היה בית מלאכה לצורפות באצרי הבית. מילוי שמונה ועד לנישואיה עבדה ברכה כעוזרת למאיה בבית המלאכה, בעיקר בהתכת כסף כהכנה לעבודת הצורפות.

כמקובל בקרב יהודי תימן באותה תקופה, היה אביה מלמד תורה את הבנים בלבד, ולשם כך היה מכנס את מאיה לשיעור קבוע. משראה מה רבה סקרנותה של בתו, התיר לה לשוב בקרבתם ולהקשיב אלימודם.

בית המשפחה בצנעא היה עשוי אימר ובנוי קומות. הקומות העליונות שימשו למגורים ולאיור, ואחת הקומות התחתונות שימשה לאחסון מלאי שנתו של מצון יבש. בכל יום ששי, לפנות בוקר, היו ברכה ואמה יורדות לקומת המצווה, מכינות צרורות מצון ויוצאות להניחם בפתחי בתי עניים עוד בטרם התעוררה העיר. שלוש ארדות לאחר מכן היו אנשים עניים וקשי יום מגיעים אל בית סבה על מנת לקבל ממנו צרור ובו לחם, גישר (קליפות קפה) ותמיכה כספית לצורכי שבת. הסב היה מכין את הצרורות, וברכה ובת דודתה היו מאלקות אותם לפונים. האנשים שבאו לא נאקרו באשר למצבם, מי שביקש - קיבל. סבה של ברכה היה אדם עשיר וראב לב, והיה עוזר גם למתן יתומים.

כך, כבר בהיותה ילדה, למדה מאמה ומסבה את אהבת האסד.

(צופית צמי, נכדת הרבנית קאפא)



## העשרת אוצר המילים

במהלך הדיון על התוכן הגלוי והמשתמע המורה יכתוב מילים וביטויים על הלוח על פי שיקול דעתו.

אפשר להתייחס למילים וביטויים המופיעים בטקסט ולבאר אותם, וכן להעשיר במילים נוספות הקשורות לטקסט.

## פעילויות להעשרת אוצר המילים

- ✓ יצירת מילון אישי של התלמידים, שבו הם כותבים הגדרה בניסוח אישי למילה שנלמדה בכיתה
- ✓ היכרות חווייתית עם המילה (ציור, תנועה, יצירה)
- ✓ מהי "מילת ההפך"?
- ✓ חיפוש מילים נוספות בעלות משמעות דומה
- ✓ שיוך המילה לקטגוריה (למשל: המילה - משאית, הקטגוריה - כלי תחבורה)
- ✓ שיבוץ המילה במשפט
- ✓ למידת איות המילה
- ✓ היכרות עם מילים נוספות מ"משפחת המילה" (מילים מאותו שורש)

## משחק תפקידים

מטרת משחק התפקידים היא ליצור הזדהות עם הדמויות ולהרחיב את משמעות הטקסט תוך שימוש באוצר המילים שעלה בדיון ונכתב על הלוח.

המשתתפים יכולים להרחיב את המתואר בסיפור עצמו ו"למלא פערים" על פי בחירה, כל עוד נשמרת הזיקה לטקסט ולמסופר בו. אפשר לחלק את הסיפור המקורי לסצנות ולבקש מכל זוג / שלישייה להמחזיז את החלק שלהם על פי רצף.

לפני משחק התפקידים יערך דיון באשר לאפיון הדמויות כפי שעולה מהטקסט (מראה חיצוני, מעשים / התנהגות, מחשבות ורגשות, תכונות, יחס הדמויות אחרות).

מומלץ להוסיף אביזרים, פריטי לבוש וכיו"ב.

מילים וביטויים מתוך הטקסט	משמעות	מילים נוספות להעשרה בהקשר לנושא
מכנס את אחיה	אוסף ביחד את האחים	מקבץ, מלקט, מאגד
אחסון מלאי שנתי של מזון יבש	שמירה של מזון יבש שאינו מתקלקל במחסן, לדוגמה: סוכר, קמח, אורז וכדו'	אפסון, ריכוז
אנשים קשי יום	אנשים המתקשים לפרנס את משפחתם	חסרי אמצעים, קושי - בעיה
אמיד, עשיר	בעל רכוש רב	בעל אמצעים
רחב לב	נדיב	נדיב, ידו פתוחה, איש חסד
	פתגמים: "יהי ביתך פתוח לרווחה, ויהיו עניים בני ביתך" "הווי מקבל כל אדם בסבר פנים יפות"	

### דוגמאות למשחקי תפקידים

- הילדה ברכה מבקשת ללמוד עם הבנים
- האם והבת מתעוררות ומשוחחות בשעות הבוקר המוקדמות
- אנשים קשי יום מתדפקים על דלת המשפחה ומקבלים את כל צורכיהם

## שיח בעקבות הקריאה

נקודות מרכזיות (להבנת הטקסט):

- ✓ זיהוי מאפייני הרקע
- ✓ אירוע מאתחל - מחווה לרבנית בעקבות מעשה חסד
- ✓ סיבוך - איננה מעוניינת לקבל לעצמה בלי חברותיה המסורות למפעלי החסד.
- ✓ שיא - האם יתקבלו בקשותיה לקבלת התנאים המיוחדים?
- ✓ התרה - בזכות הרבנית זכות חברותיה לשיעורי שחייה.
- ✓ אפיון דמותה של הרבנית קאפח
- ✓ מה נלמד מסיפור זה? (מהי חברות אמיתית, יחס לחבר, דאגה לחבר, הכרת הטוב, הוקרת תודה, התחשבות בזולת, שיתוף פעולה)

## טקסט 2 - חברות של חסד

אוסף בירושלים שברשותו ברכה רצה לתת לרבנית קאפח, כמווה בעקבות מעשה חסד, כניסה אופשית לבריכת השחייה שם.

אמרה להם: "תודה רבה, אבל איך אני אבוא לבד? יש לי אברות" (אלה שהיו עוצרות לה במפעלי החסד השונים).

אמרו לה: "בסדר גמור, שיבואו".

אמרה: "אבל הן לא יודעות לשחות".

אמרו לה: "נלמד אותן. ניתן להן קורס שחייה".

אמרה: "הן דתיות, לא שוחות מעורב".

אמרו: "נסדר להן שחייה נפרדת".

כך זה היה תמיד. לכל מקום שהיא הלכה - משכה איתה עוד שלושים איש לפחות. ומאז, במשך שנים רבות שמו שם נשים משכונת נחלאות.

(צופית צאי, נכדתה של הרבנית קאפח)



## חלק שני: כתיבת סיפור תוך תהליכי טיוט ושכתוב

התלמידים יבחרו נושא לכתיבת סיפור מתוך ההתנסויות הקודמות, או על פי בחירתם. המורה יוביל תהליכי טיוט ושכתוב בהתאם לידע הקודם שנרכש ולמטרות לקידום הכתיבה. חשוב לבנות את המחווה יחד עם המשתתפים, ולזמן הערכת עמיתים (נספח 1).

### פרסום

הסיפורים יוצגו בסביבת העבודה או בבית הספר, וכן בפורום "הסופרים הצעירים" שבאתר האינטרנט של החמ"ד.

### פעילות בסביבה מתוקשבת

המשתתפים יכתבו משוב לסיפורים שכתבו אחרים.

### השתתפות בתחרות "מרוץ הצבי"

כל בית ספר יבחר סיפור להשתתפות בתחרות כתיבת הסיפורים "מרוץ הצבי". להרשמה יש לפנות לזהבה פלד, רכזת תכנית "הצבי עופרים", בכתובת הדוא"ל: [zehavapeled@gmail.com](mailto:zehavapeled@gmail.com).

מילים וביטויים מתוך הטקסט	משמעות	מילים נוספות להעשרה בהקשר לנושא
מחווה	הבעת תודה	הוקרה, הבעת רצון טוב, הערכה
"יש לי חברות" - חברות מצב	אדם העומד לצדך בכל	ידידות, רעות, אחווה
פתגמים: "ואהבת לרעך כמוך". "יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך". "איזהו מכובד? המכבד את הבריות".		

### משחק תפקידים

#### דוגמאות למשחקי תפקידים

- שיחה בין הרבנית לספעלי הברכה
- הרבנית מודיעה לחברותיה על המחווה של מפעלי הברכה
- שיחת החברות על ערכה של שחייה כחלק מהפעילות הגופנית החשובה לבריאות



# דוגמה למחווה לכתובת סיפור

(חשוב לא לתת לתלמידים את המחווה המלא המוצג כאן, אלא לבנות מחווה באופן הדרגתי יחד עם התלמידים).

שם הסיפור \_\_\_\_\_

הסופר הצעיר \_\_\_\_\_

## תוכן

- ✓ האם הסיפור מעניין וכולל את הפרטים החשובים הללו:
  - רקע להבנת הסיפור, כולל ציון מקום וזמן
  - תיאור הדמויות (מעשים, רגשות, מראה חיצוני)
  - התפתחות העלילה
- ✓ האם יש פרטים מיותרים?

## מבנה

- ✓ האם הסיפור כולל רקע, סיבוך, שיא והתרה?
- ✓ האם יש קשר הגיוני בין חלקי הסיפור?

## לשון

- ✓ האם יש שימוש באוצר מילים מגוון?
- ✓ האם מבנה המשפטים תקין?
- ✓ האם יש הקפדה על סימני פיסוק?
- ✓ האם הכתיב תקין?

האם הסיפור ראוי להיכנס לתחרות?

נמק/י \_\_\_\_\_



חילים, משפטים קטנים, מעשים של יום יום: זו כנראה הדרך היאה להתוודע לדמות הגדולה

מהחיים - הרבנית ברכה קאפח

היא הייתה אומרת -

**"אושר, בריאות ולב שמח"** - הברכה הקבועה לכל נזקק שיצא מביתה כשהוא קצת פחות נזקק. על כך נוספה תוספת אישית, **איש איש וברכתו**. בימי שישי בבוקר מדובר במאות אנשים שיוצאים וחבילות מצרכים בידיהם.

**"בדרך שלך"** - סיסמת הגיוס לכל מי שבא לבקר אותה. יופי שבאת, אתה כבר הולך? בדרך שלך תקפיץ את המשלוח הזה לעני ההוא, ואת החבילה ההיא למשפחה הזאת.

**"לחטוף מצוות"** - נעמה זילברפלד, שהתגוררה אצלה במשך שנתיים כסטודנטית: "בעינייה כולם היו כמוה: רק מחכים להזדמנות לעשות איזה מעשה צדקה. הייתה אומרת לי, למשל, 'אני יודעת שאת עייפה, אבל אני כבר חילקתי היום חבילה, בואי תחטפי מצווה'."

"היה לה **בנק מצוות**", מגדירה חיותה דורה שהתנדבה אצלה. "היא חילקה אותן, לכל אחד את המצווה המתאימה לו. 'זו המצווה שלך, אני שומרת אותה בשבילך'. לאחד זה היה בימי חמישי בערב לסדר את החבילות לקראת החלוקה למחרת; לאחת אחרת - בימי שישי בשבע בבוקר, לשים את החלות בתוך השקיות. כל משפחה ומספר החלות הקבוע שלה, בדיוקנות מדהימה."

**"מה נעשה?"** - שורת המחץ לגיוס מוסדות ותורמים למעשי צדקה: קבלת נער מנותק ללימודים, סידור עבודה למוכה גורל, גיוס תרומות מזון לאחר אסון, הקמת קייטנה שנתית לילדים שידם של הוריהם אינה משגת, מה לא. קאפח הייתה שוטחת את המצוקה, ובמקום לומר במפורש את המסקנה המעשית הנדרשת שואלת בהיתממות: "מה נעשה?", ומשאירה לשומע את הכבוד להיות, כביכול, יוזם החסד.

**"עד שהלך לעולמו"** - בסיפוריה של ברכה על קשישים שהאכילה ורחצה אותם, ניקתה את ביתם, סיפקה את מחסורם, ביקרה אותם באופן סדיר

ואפילו כיבתה להם שריפות פשוטו כמשמעו, זהו בדרך כלל המשפט האחרון, המקבילה ל"והם חיים בעושר ובאושר עד היום הזה". היא לא עזבה אותם, את הגלמודים והערירים, עד שהם עזבו אותנו.

**"תסתכלו חבר'ה מה ברא ה' בעולמו"** - כי לא מספיק להשביע את הגוף, צריך גם לרומם את הרוח. קאפח הייתה נוטלת פסקי זמן משגרת החסד כדי לקחת קבוצות לטיולים מאורגנים בארץ ובעולם. רבים מהמשתתפים היו לעתים נתמכים ונתמכים-לשעבר שהיו למתנדבים. "הייתה לה תשוקה לבלוע את החיים", מגדירה נעמה זילברפלד. "גם על ידי מעשי החסד, וגם בהתענגות יחד אתנו על איזו זלבייה או סלוף או מילקי אחרי חלוקת המזון ביום שישי".

מסבירה נכדתה הבמאית עינת קאפח: "מה שהדהים אצלה בסופו של דבר הוא ההתמדה האינסופית. עוד חתונה חינם לנזקקים בחלל ה'בגדייה', מחסן הבגדים לחלוקה, שהקימה; עוד הכנסת כלה; עוד יום של בישול וחלוקת מזון, כל יום שישי בלי יוצא מן הכלל, שוב ושוב ושוב. ההתמדה, בלי לחשוב שמישהו יפרסם אותה".

### מחנכת למצוות

רק חלק ממעשי החסד היא שמרה בסוד. על אחרים הייתה מספרת, לפעמים אפילו בהרצאות, במטרה ברורה - כחלק ממעריך הגיוס. בשבת אחת ביישוב טלמון, למשל, נדחסו נשות היישוב לסלון בבית נכדה עמית קאפח לשמוע שיעור מפיה, וההשראה שקיבלו שם תורגמה מיד להחלטה יישובית להצטרף למיזם שהחל בו קודם לכן עוד נכד תושב טלמון, עופר קאפח: אספקה קבועה של מצרכים לחלוקת יום שישי של סבתא ברכה. עתה חתמו כל המשפחות ביישוב על תשלום קבוע למכולת, לרכישת המוצרים.

מתוך מוסף 'דיוקן' של מקור ראשון מאת צור ארליך, ב' בשבט תשע"ד, 3.1.2014